

Prima instanță: Gh. Gorun

dosar nr.2rac -55/14

Instanța de apel: N. Craiu, L. Bulgac și A. Minciuna

D E C I Z I E

12 martie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul – Svetlana Filincova

Judecătorii –

Galina Stratulat și Elena Covalenco

Iurie Diaconu și Dumitru Mardari

examinînd recursul declarat de către „Patria” S.R.L.,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Patria” S.R.L. împotriva Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei cu privire la încasarea prejudiciului material,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013, prin care a fost admis apelul declarat de Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei, casată hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 18 aprilie 2013 și a fost emisă o nouă hotărîre cu privire la respingerea acțiunii.

c o n s t a t ă :

La 25 iulie 2012, „Patria” S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei cu privire la încasarea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii „Patria” S.R.L. a indicat că, la 16 aprilie 2004, managerul principal al Întreprinderi de Stat „Termotehservice” a depus la Curtea de Apel Economică cerere introductivă de intentare a procesului de insolabilitate.

La 20 aprilie 2004, Curtea de Apel Economică a dispus admiterea spre examinare a cererii introductive de intentare a procesului de insolabilitate.

La 21 mai 2004, Curtea de Apel Economică prin hotărîrea sa a dispus intentarea procesului de insolabilitate față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”.

La 16 septembrie 2004, prin încheierea Curții de Apel Economică s-a dispus validarea creanțelor conform valorilor și rangul lor înregistrate în tabela creanțelor.

Conform tabelului creanțelor, ca creditor a fost recunoscută și SRL „Patria” cu suma de 2 967 577 lei.

La 25 martie 2009, adunarea creditorilor a dat acordul la lichidarea Întreprinderii de Stat „Termotehservice”.

La 23 iulie 2009, prin hotărârea Curții de Apel Economică s-a dispus lichidarea Întreprinderii de Stat „Termotehservice”.

Mai indică reclamantul că, în urma lichidării Întreprinderii de Stat „Termotehservice”, „Patria” S.R.L. nu a primit de la întreprinderea lichidată nici o sumă bănească cu titlu de compensare a datoriei.

Consideră reclamantul că, în situația dată a fost încălcat Articolul 1 al Primului Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950, prevedere ce urmează a fi aplicată directă deoarece Întreprinderea de Stat „Termotehservice” a fost o întreprindere de stat, iar patrimoniul ei a fost gestionat de Stat prin intermediul reprezentantului său. Acumulând datorii, statul urma să prevadă acoperirea acestor datorii la întreprinderea dată din bugetul de stat.

Solicită reclamantul, „Patria” S.R.L., încasarea de la bugetul de stat al Republicii Moldova în favoarea „Patria” S.R.L. a sumei de 2 967 577 lei cu titlu de recuperare a datoriei Întreprinderii de Stat „Termotehservice” față de SRL „Patria”.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 18 aprilie 2013, a fost admisă cererea și a fost încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul „Patria” S.R.L. suma de 2 967 577 lei cu titlu de recuperarea datoriei Întreprinderii de Stat „Termotehservice” și taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în mărime de 25 000 lei în total suma de 2 992 577 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013, a fost admis apelul declarat de Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei, casată hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 18 aprilie 2013 și a fost emisă o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii.

La 22 noiembrie 2013, „Patria” S.R.L. a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs recurentul a indicat că, instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și anume a aplicat legea națională deși urma să aplice direct prevederile Convenției CEDO.

În susținerea poziției sale recurentul a invocat că „Patria” S.R.L. a avut o creanță certă în mărime de 2 967 577,00 lei față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”, patrimoniul căreia era în gestiunea deplină a statului, iar prin lichidarea acestei întreprinderi fără a fi recompensată creanța, recurentul a fost privat în mod abuziv de proprietatea sa.

La 09 ianuarie 2014, Ministerul Finanțelor a depus referință la recursul declarat de „Patria” S.R.L., solicitând respingerea recursului, cu menținerea în vigoare a deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013.

La data de 13 ianuarie 2014, Guvernului Republicii Moldova a depus referință la recursul declarat de „Patria” S.R.L., solicitând respingerea recursului, cu menținerea în vigoare a deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013

Verificând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu decizia contestată și prevederile Legii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel atacată cu recurs.

Din materialele dosarului rezultă că, la 16 aprilie 2004, managerul principal al Întreprinderi de Stat „Termotehservice” a depus la Curtea de Apel Economică cerere introductivă de intentare a procesului de insolabilitate față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”.(f.d.-5)

Prin încheierea Curții de Apel Economică din 20 aprilie 2004, a fost admisă spre examinare cererea introductivă de intentare a procesului de insolabilitate față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”. (f.d.-6)

Prin hotărârea Curții de Apel Economică din 21 mai 2004, a fost intentat procesul de insolabilitate față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”.(f.d.-7)

Prin încheierea Curții de Apel Economică din 16 septembrie 2004, au fost validate creanțele conform valorilor și rangul lor înregistrate în tabela creanțelor, inclusiv, a fost recunoscut ca creditor „Patria” S.R.L., fiindu-i validată o creanță în mărime de 2 967 577 lei.(f.d.8-9)

Prin hotărârea Curții de Apel Economică din 23 iulie 2009 a fost încetat procesul de insolabilitate a Întreprinderii de Stat „Termotehservice” din insuficiență a masei debitoare și a fost dispus lichidarea Întreprinderii de Stat „Termotehservice”.

La 25 iulie 2012, „Patria” S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei cu privire la încasarea prejudiciului material.

Conform art. 267 alin.(1) Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Conform art. 272 alin.(1) Cod civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Art. 271 Cod civil, stabilește că, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Materialele dosarului atestă că, hotărîrea de încetarea procesului de insolabilitate a Întreprinderii de Stat „Termotehservice” din insuficiență a masei debitoare și lichidare a acesteia a fost adoptată la 23 iulie 2009, moment din care a început să curgă și termenul de prescripție privind înaintarea cererii de reparare a prejudiciului cauzat în rezultatul insuficienței masei debitoare.

Astfel, în sensul art. 267 alin.(1) Cod civil, din data 23 iulie 2009 a început să curgă termenul de prescripție de 3 ani care a expirat la data de 23 iulie 2012, iar cererea de chemare în judecată a fost depusă la 25 iulie 2012, după expirarea termenului general de prescripție.

În astfel de circumstanțe, instanța de recurs reține corect argumentul intimaților precum că, cererea de chemare în judecată înaintată de „Patria” S.R.L. a fost depusă cu încălcarea termenului de prescripție extinctivă prevăzut de art. 267 alin. (1) Cod civil.

Conform art.1 lin. (4) al Legii cu privire la întreprinderea de stat, Întreprinderea poartă răspundere pentru obligațiunile sale cu toate bunurile de care dispune. Organul administrației de stat nu poartă răspundere pentru obligațiunile întreprinderii pe care a înființat-o. Întreprinderea nu poartă răspundere pentru obligațiunile organului administrației de stat care a înființat-o.

Conform art. 20 alin. (1) și (2) al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03 ianuarie 1992, Întreprinderea de stat se înființează și se dotează cu bunuri de Guvern sau de organul administrației de stat împuternicit pentru acest lucru... Întreprinderea de stat și întreprinderea municipală sînt persoane juridice și poartă răspundere pentru obligațiile asumate cu întreg patrimoniul lor. Autoritățile administrației publice și autoritățile administrației publice locale nu poartă răspundere pentru obligațiile întreprinderii de stat și ale întreprinderii municipale. Aceste întreprinderi nu poartă răspundere pentru obligațiile autorităților administrației publice și ale autorităților administrației publice locale.

Conform art. 179 alin. (1), (3) și (4) al Codului Civil, Întreprinderile de stat se fondează și se dotează de către Guvern sau de alte organe abilitate prin lege. Întreprinderile de stat și întreprinderile municipale sînt persoane juridice și răspund pentru obligații cu tot patrimoniul lor. Statul și unitățile administrativ-teritoriale nu poartă răspundere pentru obligațiile întreprinderilor de stat și ale întreprinderilor municipale. Aceste întreprinderi nu poartă răspundere pentru obligațiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale.

Astfel, la caz, instanța de recurs reține corectă concluzia instanței de apel privind respingerea cereri de chemare în judecată ca neîntemeiată ori din materialele dosarului s-a constatat cu certitudine că intimatul „Patria” S.R.L. a avut o creanță față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”, care fiind un subiect de drept ce răspunde pentru obligațiile sale doar în limita patrimoniului ce îl deține, în rezultatul imposibilității de ași satisface datoriile a fost intentat procesul de insolabilitate față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”, proces ce s-a finalizat cu radierea

subiectului dat din lipsă de masă debitoare, creanțele înaintate față de acesta a fost stinse după rangul respectiv și în limitata activelor valorificate.

Prin urmare „Patria” S.R.L. deși a deținut o creanță față de Întreprinderea de Stat „Termotehservice”, aceasta nu mai poate să solicite stingerea creanței, ori subiectul față de care a fost creanța nu mai există iar faptul imposibilității stingerii acestei creanțe , urmează a fi atribuit la riscurile comerciale ce necesită a fi luat în calcul de fiecare agent economic în activitatea sa la momentul încheierii tranzacțiilor, prin stabilirea capacității economice a agentului cu care încheie tranzacțiile însă în lipsa unei asemenea diligențe nu urmează decât să suporte un eventual risc, prezent în litigiul dat.

Mai mult ca atât, prevederile legislației naționale și anume, art.1 lin. (4) al Legii cu privire la întreprinderea de stat, art. 20 alin. (1) și (2) al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, art. 179 alin. (1), (3) și (4) al Codului Civil, prevăd în mod expres că „întreprinderea de stat poartă răspundere pentru obligațiunile sale cu toate bunurile de care dispune. Organul administrației de stat nu poartă răspundere pentru obligațiunile întreprinderii pe care a înființat-o.”, prin urmare instanța de apel corect a stabilit că „Patria” S.R.L. a înaintat cererea de chemare în judecată neîntemeiat față de Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei privind încasarea prejudiciului material cauzat în rezultatul imposibilității de a satisface o creanță față de o întreprindere de stat ori fondatorii nu poartă răspundere pentru datoriile întreprinderilor pe care le-au înființat.

Cît privește argumentele invocate de „Patria” S.R.L. privind aplicarea directă a practici CtEDO prin încasarea creanței sale din contul statului, instanța de recurs reține aceste argumente drept neîntemeiate, ori cauzele invocate și anume, cauza Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei versus Moldova, cauza Clionov versus Moldova și cauza Prodan versus Moldova, deși au o anumită relevanță asupra situației din speță, potrivit acestora, CtEDO nu a stabilit răspunderea nelimitată a statului pentru datoriile unei întreprinderi de stat în situația în care o întreprindere de stat a intrat în insolvabilitate iar în urma acestui proces unde au participat creditorul și i-au fost respectate toate drepturile sale, a fost lichidată din cauza insuficienței masei debitoare.

Mai mult ca atât CtEDO a precizat de mai multe ori că, deși executarea unei hotărâri judecătorești pronunțată de orice instanță trebuie privită ca o parte integrantă a "procesului", în sensul articolului 6, aceasta nu înseamnă că un stat poate fi găsit responsabil de neexecutarea unei hotărâri judecătorești din cauza insolvabilității debitorului (Sanglier v. France, cererea nr.50342/99, §39, 27 mai 2003).

Relevant este și concluzia exprimată în opinia dizidentă a d-nei Wilhemina Thomassen în dosarul Ruianu împotriva României (nr.34647/97, 17 iunie 2003) unde a stabilit că „ precum insolvabilitatea unui debitor și alte motive pot priva o sentință de efectul său util, fără ca autoritățile să poată fi considerate responsabile”.

Totodată CtEDO în cauza Negulescu versus România a stabilit că „ Cu toate acestea nu se poate deduce că statul trebuie considerat vinovat de neplata unei creanțe executorii datorată insolvabilității unui debitor ... (Ruianu împotriva României, nr.34647/97, paragraful 66, 17 iunie 2003).

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, instanța de apel întemeiat și legal a respins cererea depusă de „Patria” S.R.L. iar argumentele privind încasarea creanței din contul statului în calitate sa de fondator al întreprinderii de stat aplicând direct practica CEDO, este unul neîntemeiat ori practica CtEDO în asemenea situații nu prevede expres răspundere fondatorilor pentru persoanele juridice create , ba mai mult Curtea are anumite rezerve la acest capitol.

Prin urmare, instanța de recurs reține că, instanța de apel reieșind din cumulul de probe prezentate în cadrul judecării cauzei și bazându-se pe normele legale care guvernează raportul juridic litigios, a emis o hotărîre întemeiată și legală.

Din motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de „Patria” S.R.L.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 02 octombrie 2013 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Patria” S.R.L. împotriva Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei cu privire la încasarea prejudiciului material.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Judecătorul:

Svetlana Filincova

Judecătorii:

Galina Stratulat

Elena Covalenco

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari